

Η Μετάσταση της Θεοτόκου κατά την πατερική διδασκαλία και παράδοση της Εκκλησίας (Γεώργιος Ν. Μανώλης, Αρχισυντάκτης Ενότητας Θρησκείας - Πεμπτουσία)

[/ Πεμπτουσία](#)

Το ιερό πρόσωπο της Παναγίας, στην ιστορία του ανθρωπίνου γένους είναι μοναδικό, διότι δεν υπάρχει στον αγγελικό και ανθρώπινο κόσμο τίποτε που να είναι ίσον ή μείζον της αγίας Θεοτόκου Παρθένου, καθώς αποτελεί μέρος του απερινοήτου μυστηρίου της Θείας Οικονομίας. Μετά τον Τριαδικό Θεό Αυτή κατέστη το κύριο πρόσωπο, το οποίο συνέβαλε ουσιαστικά στην υλοποίηση του σχεδίου της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους. Οι Πατέρες της Εκκλησίας σημειώνουν πως για την υλοποίηση του σχεδίου της σωτηρίας του ανθρωπίνου γένους, ο Θεός έδωσε τον Υιό

και Λόγο Του και η ανθρωπότητα έδωσε την Παναγία.

Γίνεται η κλίμακα από την οποία κατέβηκε ο Θεός στη γη, για να μπορέσει ο άνθρωπος να αποδεσμευθεί από τις συνέπειες της φθοράς και του θανάτου, να ατενίσει την ωραιότητα του προπρωτικού κάλλους και να πορευθεί προς τη θέωση.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία, τιμά την Παναγία και με την τιμή της από το λαό του Θεού, συνδέονται δύο σημαντικά γεγονότα της ζωής της: Η Κοίμηση και η ένσωμη Μετάστασή της στους ουραμούς. Η εορτή αυτή με διαφορετική μορφή και ονομασία απαντάται στην ιεροσολυμητική παράδοση ήδη από τον 2ο αι. Η καθιέρωση της, όπως και όλων των θεομητορικών εορτών, πραγματοποιήθηκε περί τα μέσα του 5ου αι., μετά την Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο. Ως το γεγονός της Μεταστάσεως της Θεοτόκου, τίθενται κατά καιρούς προβληματισμοί για το τι εννοείται, όταν γίνεται λόγος περί αυτής.

Στους σύγχρονους θεολόγους παρατηρούνται δύο διαφορετικές προσεγγίσεις, ως προς το ζήτημα της Μεταστάσεως. Εάν κάνουμε λόγο μόνον για μετάσταση, η οποία δεν προδιαθέτει και ταυτόχρονα και ανάσταση, τότε μπορούμε να ισχυριστούμε ότι το σώμα της Θεοτόκου δεν δέχθηκε την αλλοίωση του

πεπερασμένου χρόνου και διατηρείται άφθαρτο στα πάμφωτα σκηνώματα του ουρανού μέχρι την ημέρα της καθολικής αναστάσεως των νεκρών. Η δεύτερη προσέγγιση, αυτή που στηρίζεται στην πατερική διδασκαλία είναι ότι κάνοντας για λόγο περί μεταστάσεως της Θεοτόκου, νοούμε την ανάσταση του σώματός της Θεοτόκου από το μνημείο, την ένωσή του με την ψυχή της και την εν σώματι ανάληψή της.

Στη νέα πραγματικότητα της καινής κτίσεως, που εγκαινιάζει η Ανάσταση του Χριστού, κλονίζεται και καταργείται η εξουσία του θανάτου στον άνθρωπο. Ο θάνατος, ο μεγάλος εχθρός της ανθρώπινης υπάρξεως, γίνεται κοίμηση και πέρασμα από την πρόσκαιρη στην αιώνια ζωή, μετάβαση στην αφθαρσία και την αθανασία. Ο χωρισμός της ψυχής από το σώμα είναι πλέον προσωρινός, αφού μετά την ανάσταση του Κυρίου υπάρχει η βεβαιότητα της αναστάσεως.

Αυτό που προσδοκεί ο άνθρωπος είναι η κοινή ανάσταση, η ζωοποίηση των νεκρών σωμάτων και η ένδυση των φθαρτών με αφθαρσία. Αυτό που αναμένουμε να συμβεί, όταν θα έλθει ο Χριστός κατά τη Δευτέρα Παρουσία Του, σύμφωνα με την παράδοση της Εκκλησίας μας, ήδη έχει συμβεί στην Θεοτόκο. Αναφωνεί χαρακτηριστικά ο ιερός υμνογράφος «νενίκηνται της φύσεως οι όροι» στο πρόσωπο της Θεοτόκου, σκεπτόμενος τα υπερφυσικά γεγονότα που συνέβησαν με τον τοκετό της Αειπαρθένου και με το θάνατο της. Ενώ λοιπόν ήταν παρθένος συνέλαβε ασπόρως και γέννησε αφθόρως, χωρίς να βλαφθεί η παρθενία της, και στο τέλος της επίγειας ζωής της ο θάνατος δεν προξένησε φθορά και διάλυση, αλλά ζωή και αφθαρσία.

Η Θεοτόκος, ως απόγονος του Αδάμ, έφερε την ευθύνη της φθοράς και του θανάτου και υπέστη το φυσικό θάνατο, όπως τον υφίσταται όλο το ανθρώπινο γένος. Εφόσον όμως ήταν η Μητέρα του Θεού Λόγου, γεύθηκε μεν τον ανθρώπινο θάνατο, στη πραγματικότητα όμως ο θάνατος της πλέον δεν ήταν θάνατος αλλά ζωοκοίμητος μετάστασις. Προς τούτο και η κοίμηση της Θεοτόκου δεν λέγεται θάνατος αλλά «μετάστασις ή εκδημία ή ενδημία», και λέγεται μεν εκδημία διότι εξεδήμησε από το σώμα και ενδημία διότι ενεδήμησε προς τον Κύριο. Ως Μητέρα της ζωής έγινε σύνοικος της Ζωής.

Η απουσία πληροφοριών στην Καινή Διαθήκη όπως και σχετικών αναφορών στα δογματικά κείμενα των Οικουμενικών Συνόδων, πάνω στο ζήτημα της αφθαρσίας του σώματος της Θεοτόκου, παραπέμπει κατ' ανάγκη σε ό,τι έχει αποτυπωθεί στην εκκλησιαστική συνείδηση κατά την ιερά παράδοση μέσα από την εορτολογική

παράδοση και τη πλούσια πατερική γραμματεία.

Πάντοτε ήταν αποδεκτή από το πλήρωμα της Εκκλησίας η μετάσταση της Θεοτόκου. Πολλοί πατέρες έχουν γράψει λόγους και εγκώμια στην Κοίμηση, που διδάσκουν και υμνούν το γεγονός της μετάστασης. Η Εκκλησία γιορτάζει πανηγυρικά την κοίμησή και τη μετάσταση της Θεοτόκου και διασώζει την αρχαία και αληθή παράδοση της Εκκλησίας γι' αυτό το Θεομητορικό γεγονός.

Από τους Πατέρες, ο άγιος Επιφάνιος Κύπρου κάνει σαφή λόγο για την Κοίμηση και τη μετάσταση της. Το γεγονός αυτό μαρτυρεί ο Ανδρέας Κρήτης και ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός, ο οποίος παρουσιάζεται ως ο πιο ένθερμος κήρυκας της Μετάστασης, συνοψίζοντας μάλιστα τη δογματική διδασκαλία των Πατέρων που έζησαν πριν από αυτόν, βασιζόμενος, όπως ο ίδιος ομολογεί, πάνω σε «αρχαίαν και αληθεστάτην Παράδοσιν». Επιπρόσθετα, για το γεγονός της μετάστασης μαρτυρούν στα έργα τους, ο Θεόδωρος ο Στουδίτης, ο Γερμανός Α' Κωνσταντινουπόλεως, το Μηνολόγιο του Βασιλείου του Πορφυρογέννητου, ο Γρηγόριος Παλαμάς, ο Μάρκος ο Ευγενικός, ο Νικόλαος Καβάσιλας, και πλήθος άλλων Πατέρων και εκκλησιαστικών συγγραφέων.

Η πατερική διδασκαλία κάνει λόγο πρώτα για Κοίμηση της Θεοτόκου, δηλαδή για πραγματικό θάνατο (χωρισμό ψυχής και σώματος) και στη συνέχεια για μετάσταση της Θεοτόκου, δηλαδή ανάσταση (ένωση ψυχής και σώματος) και ανάληψή της κοντά στον Υιόν της. Σύμφωνα με την Ιερά Παράδοση, αφότου ετάφη το Πάναγνο σώμα της Θεοτόκου, μετά από τρεις ημέρες, όταν οι Απόστολοι άνοιξαν το μνήμα για να προσκυνήσει ο απόστολος Θωμάς, διεπίστωσαν ότι το Πανάγιο σκήνωμα της μετέστη εν Χριστώ, δηλαδή είχε αναληφθεί στους ουραμούς εν σώματι. Βέβαια, η εν σώματι μετάσταση της συνέβη εν Χριστώ, όχι όμως με το γήινο και φθαρτό σώμα, αλλά με το εν Χριστώ μεταμορφωμένο και αφθαρτοποιημένο σώμα, το οποίο με την ανάσταση του ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός «αθανατοποίησε». Ένα τέτοιο σώμα όλοι οι φθαρτοί άνθρωποι θα λάβουν κατά την τελική και μεγάλη κρίση της ενδόξου δευτέρας παρουσίας του Χριστού.

Ο Κύριος ανέστη εκ νεκρών και ανελήφθη εις τους ουραμούς με το αναστημένο σώμα Του. Αυτό αναλογικά γίνεται και στη περίπτωση της Θεοτόκου. Έχουμε δηλαδή την ανάσταση του σώματος της, και την ανάληψη της στους ουραμούς. Υπάρχει όμως μία βασική διαφορά, και τούτο γιατί ο Χριστός ανέστησε ο ίδιος το σώμα Του, ως Θεός, ενώ η ανάσταση της Θεοτόκου έγινε με τη δύναμη και ενέργεια του Υιού της, του Χριστού.

Η Θεοτόκος, ως θνητός άνθρωπος γεύεται τον φυσικό θάνατο, όπως κάθε ανθρώπινη κτιστή ύπαρξη. Δεν εξαιρείται του «κοινού κλήρου» της ανθρωπότητας, της φθαρτής και πεπερασμένης ανθρώπινης φύσεως, που είναι ο θάνατος. Και πρώτη εκ του ανθρωπίνου γένους, δια του θανάτου καθώς και της ενσώματης στους ουρανοί μεταστάσεώς της, προμνηστεύεται την αιώνια ζωή. Και ενώ για όλους τους θνητούς και φθαρτούς ανθρώπους, η απόλυτη αφθαρσία θα συμβεί κατά την ημέρα της κοινής αναστάσεως στα έσχατα, κατά την Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου, η Θεοτόκος μετέστη στην Βασιλεία του Θεού αφθαρτοποιημένη.

Η ανάσταση του σώματος της Θεοτόκου και η ανάληψη της στους ουρανοί εξηγείται θεολογικώς από το γεγονός ότι ο Λόγος του Θεού ένωσε την θεία φύση με την ανθρώπινη φύση της υπόστασης Του, θέωσε την ανθρώπινη φύση και κατά συνέπεια η Θεοτόκος είναι η πρώτη που γεύθηκε τους καρπούς της ενώσεως θείας και ανθρωπίνης φύσεως, στην υπόσταση του Λόγου.

Εφόσον, όπως σημειώνουν οι Πατέρες της Εκκλησίας το Σώμα του Χριστού που προσλήφθηκε από τη Θεοτόκο αναστήθηκε, ήταν επόμενο και το σώμα της Παναγίας να αναστηθεί και να αναληφθεί. Η Εκκλησία λοιπόν χρησιμοποιεί μεν τον όρο Ανάσταση για την περίπτωση του Χριστού και τον όρο Μετάσταση για την περίπτωση της Παναγίας, αλλά η Παναγία είναι ο μοναδικός άνθρωπος που ζει ήδη πρώτος την κοινή ανάσταση όλων των ανθρώπων μετά την κρίση.

Η μετάσταση της Θεοτόκου ως ένα γεγονός αναμφισβήτητο, που διασώθηκε από την ιερά Παράδοση, έχει ενσωματωθεί στην διδασκαλία της Ορθοδόξου Εκκλησίας και δεν έχει σχέση με τις ευσεβιστικές δοξασίες των Δυτικών περί ασπόρου συλλήψεως και άνευ θανάτου ζωής της Θεοτόκου. Η Εκκλησία μας, καθοδηγούμενη από το Άγιο Πνεύμα εις πάσαν την αλήθειαν (Ιω.16,13), ουδέποτε κατέφυγε σε υποθέσεις, και ευσεβείς παραδόσεις, για να ορίσει τα δόγματά της, τα οποία δεν είναι θεωρητικά σχήματα και ιδεολογήματα, αλλά μέσα σωτηρίας. Αποδέχθηκε τις παραδόσεις που αν και αμάρτυρες στα επίσημα κείμενά της Εκκλησίας, δεν ήταν αντίθετες με τα δόγματά της, ως βοηθητικά μέσα για την πνευματική προκοπή των πιστών.

Αυτό έκαμε και σχετικά με την ευσεβή παράδοση της εις ουρανούς μεταστάσεως της Θεοτόκου, μετά την κοίμησή της και την ταφή της, η οποία δεν έρχεται σε αντίθεση με τη δογματική διδασκαλία της σωτηρίας του ανθρώπου. Αντιθέτως

μάλιστα θεώρησε το γεγονός της ενσώματης μετάστασης της Θεοτόκου στους ουραμούς, ως ένα πρώιμο εσχατολογικό γεγονός, το οποίο θα συμβεί κατά την ανάσταση των νεκρών σε όλους τους πιστούς.

Η Τιμιωτέρα των Χερουβίμ και ενδοξότερα των Σεραφείμ, της οποίας καθαγιασθηκε το πάναγνο σώμα της, από τη θεία κυοφορία της, αξιώθηκε να μην υποστεί φθορά και να δοξασθεί ευθείς αμέσως μετά την κοίμησή της και όχι στο τέλος του κόσμου. Η μετάσταση της Θεοτόκου είναι μοναδική και ανεπανάληπτη κατάσταση, την οποία ο Χριστός χάρισε στην Παναγία Μητέρα Του. Είναι μια ανάστασις προ της κοινής Αναστάσεως.

Η Παναγία Θεοτόκος μετά την κοίμησή Της καθίσταται η Μητέρα της νέας κτίσεως, της Εκκλησίας του Χριστού. Επειδή Αυτή είχε την κεντρική θέση στην οικονομία της σωτηρίας, αφού από Αυτήν σαρκώθηκε ο Κύριος που είναι η κεφαλή της Εκκλησίας, έχει τώρα στην επουράνιο Εκκλησία όλο το πλήρωμα της Χάριτος και δόξας και παρρησίας. Έγινε η ευεργέτιδα πάσης της φύσεως και κτίσεως, γι' αυτό προσκυνείται από όλη την κτίση ως Κυρία και Δέσποινα και Βασίλισσα και Θεομήτορα.

Η Κεχαριτωμένη Θεοτόκος, η Μητέρα του Θεού και όλων των χριστιανών, διακόνησε καίρια το μυστήριο της του Θεού Λόγου σαρκώσεως και της των ανθρώπων θεώσεως και έγινε πρόξενος απείρων θροδωρήτων αγαθών προς τον ανθρωπότητα. Έτσι λοιπόν η Θεοτόκος που είχε βαστάσει μέσα της τον Κύριο της δόξης, υψώθη προς Αυτόν και ως λογική ολκάς, αφού επεραίωσε τον πλούν του βίου, μεθωρμίσθη προς τον πανεύδιον λιμένα αυτής, ομού και κυβερνήτην του παντός, δηλαδή προς τον αναστάντα Κύριο, ο οποίος έσωσε και εξωογόνησε το ανθρώπινο γένος από τον κατακλυσμό της ασεβείας και της αμαρτίας.